

ACC. N:R. M 13219: 1-16.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
 Härad: Jämsjö Adress: Vallby
 Socken: Stiby Berättat av: fru Sofia Roupi, f. Löfdahl.
 Uppteckningsår: 1939-1942 Född år 1879 i Homstad, Stiby förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Påskägg och ägglekar. 1- 3.

I gamla påskägg bildades bärnstenshjärta. 4.

Midsommarblomster. 5.

Att iakttaga vid dop. 6.

Botemedel mot barns "skrikperioder". 7.

" " " exem eller sårnader i huden. 8.

Sjuka höns botas. 9.

Pölsefrälsaren vid slakten. 10.

Slakt i "ny". 11.

"Kemmele kårtja". 12.

Linfrö kring Stiby kyrka som medel att förhindra en död
att gå igen. 13 - 14.

Småpevlingar och storskolinglar. 15.

Brunnkässan. 16.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 13219:1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Burt Wallin
Härad: Färrestad Adress: Välby
Socken: Skiby Berättat av: Sra Sophie Roupe f. Lofstedt
Uppteckningsår: 1940. Född år 1879; Komstad, Skiby förs. 1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Päskägg och ägglekas.

I min barndom fick tjänarna av husbondet alltid färgade ägg till påsk. De fick 8-15 ägg vardera, beroende på givmildheten hos husbondet och hur rikligt det var med ägg den varen. Äggen voro kokta.

Ägglekas:

2 personer tävlade. Var och en höll ett ägg i handen. Sedan slog de äggen mot varandra. Den, som slog (ovanifrån), fick oftast sitt ägg att hålla. Den, som fick sitt ägg knäckt, hade förlorat sitt ägg.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 13219:2.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Surt Wadlin

Härad: Färrestad

Adress: Vallby

Socken: Stiby

Berättat av: fru Sophie Coupe, f. Lofstedt

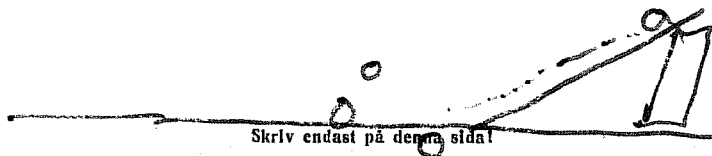
Uppteckningsår: 1940.

Född år 1879 i Konstad, Stiby förs. 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ståndet berades de med träägg. Den, som förmyndade mig, blev utskälld.

Vidare lade de upp en bräda, så att ena ändan av brädan var mot golvet och den andra placerad mot ett föremål. Framför brädan placerades på något avstånd några ägg. Sedan rullade man ägg nedför brädan. Rullaren vann de ägg, som det av honom rullade ägget stötte till och knäckte. Obs! Äggen skulle knäckas, om de skulle vinnas.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 13219:3.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Burt Wallin

Härad: Färrestad

Adress: Välby

Socken: Stiby

Berättat av: fru Sophie Rouse, f. Lofstedt

Uppteckningsår: 1940

Född år 1879 i Konstads Stiby förs. 3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Äggen varo färgade.

Sulor ägg fick man, om äggen behandades i
vatten, vari torkskat lagts.

Bruna ägg fick man genom att lägga svart
i vatten eller utera haffersvamp.

De mörkbrada äggen genom att binda
mundkäx-blad på äggen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 13219: 4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Wallin
 Härad: Färrestad Adress: Fulleby
 Socken: Stiby Berättat av: fru Sophie Rupsig f. Lofstedt
 Uppteckningsår: 1940. Född år: 1879 i Konstad Stiby förs. 4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3 gamla pästkägg bildas bärmenshjärta.

Man skulle grynna pästkägg 10 år eller så där.
 Då troddes det bli en bärmensklump i ägget,
 som sedan kunde formas till ett hjärta.

När jag var 10 år, fick jag ett pästkägg,
 som jag grynade till jag var 47-48 år, därför
 att det var så mycket. När ägget då öppnades,
 var det bara en liten gul klump i det.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 13219:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Midrommarblomster.

Till midrommar skulle man plöcka 9 dags
örter på 9 olika personers ägor.

5

ACC. N:R. M. 13219:6.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Gust Wainin

Härad: Färrestad

Adress: Välby

Socken: Stiby

Berättat av: fru Sophie Rönne af Rönne

Uppteckningsår: 1942

Född år 1879 i Rönne Stiby förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Att iakttaga vid dop.

Vid dop skulle godmodern stå riktigt stilla. Annars blev barnet vängstyrt och vitt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 13219:7.

Landskap: Skåne
Härad: Färrestad
Socken: Stiby
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Wallin
Adress: Välby
Berättat av: fru Sophie Rouse' d. Ljertstedt
Född år 1879 i Konstad, Stiby förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Botemedel mot barns "skrikperioder."

När barn hade skrikperioder skulle någon kvinn-
na upp modern, så att hon blev riktigt rädd.
Sambtidigt skulle någon så barnet och lägga det
till moderns bröst, så att det fick dia, medan
modern var uppträand.

Berättaren har hört, att det praktiserades
i Konstad ännu för cirka 60 år sedan.

ACC. N:R. M.13219:8.

Landskap: Skåne
Härad: Färestad
Socken: Skiby.
Uppteckningsår: 1940

Upptecknat av: Eurt Wallin
Adress: Välby
Berättat av: Sofia Rompi. f. Lijstest
Född år 1879 i Krustad, Skiby förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

^{exem eller}
Botemedel mot barns rännader i huden.

Hadde ett barn ^{exem eller} andra rännader
i huden, skulle man taga rinnande vatten
mot strömmen och tvätta barnet med.
Sedan skulle man, sedan gläderna voro
utrensade ur den stora bakugnen, stå
vatten på den lilla ärnen.

Skriv endast på denna sida!

M. 13219:9.

ACC. N:R

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Burt Wallin

Härad:

Färrestad

Adress:

Vallby

Socken:

Stiby

Berättat av:

Fru Lophus Rousi af Lötsteden 9

Uppteckningsår:

1948

Född år

1879 i Konstad Stiby förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sjuka hö-ns botas.

När en höna var sjuk, skulle man ta ett pepparkorn och smörja det ned i halsen eller smör och stoppa i halsen på hönan. Därefter skulle man springa 7 eller 9 gånger runt huset motsols, så troddes hönan bli bra. Det var gammalt skrock, hade berättarens moder omtalat.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 13219:10.
Landskap: Skåne Upptecknat av: Evert Wallin
Härad: Lännestad Adress: Vauby
Socken: Åstby Berättat av: Sofia Rönpi. f. Lofstedt
Uppteckningsår: 1940 Född år 1879 i Komstad, Helsingfors 10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pötskefrätsaren vid slakten.

"Pötskefrätsaren" var namn på mjölken. Den skulle kokas i ramma vatten som blodkoren, by annars sprack koren vid kokningen. Den frätske alltså koren.

Man gjorde det allmänt i Komstad under berättarens ungdom.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M.13219:11.

Landskap: Skåne
Härad: Färestad
Socken: Skiby.
Uppteckningsår: 1948

Upptecknat av: Carl Wærn
Adress: Välby
Berättat av: Sofia Rönne af Lövskott
Född år: 1879; Komstad, Skiby förs. 11

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Slakt i "ny":

Man skulle slakta i "ny", annars gick det
"poddingar" i fläsket.

Likare skulle man ratta fläsket i "ny",
ty annars krymte fläsket.

ACC. N:R M. 13219: 12.

Kemmele kårtja.

I betena norr om Stiby kyrka ligger en stor sten, som är spräckt, och runt denna ligga mindre stenar. ^Aenna stensamling kallas sedan gammalt för Kemmele kårtja. Den såg likadan ut i berättarens fars / smedmästare Löfstedt, född 1849/ barn- dom. Smed Löfstedt trodde, att den fått sitt namn därav, att barnen brukade leka där. En av dem klättrade upp på den stora spräckta stenen och höll ^Apredikan^B, medan de andra barnen stannade nedanför och bildade menigheten. ^Barnen ^Alekte alltså kyrka^B där, och stenen användes till ^Aprediketol^B.

Vägen omedelbart söder om berättarens hus går österut ut till stensamlingen.

^Aenna väg kallas Kemmele-vägen.

/Obs. Nedtecknaren hörde under sin tid som pastor i Stiby, att ^Aemmele kårtja fått sitt namn därav, att kyrkobesökarna från ^AKomsta ra-gåra^B på återvägen från kyrkan brukade stanna vid stensamlingen och där gå igenom prästens predikan./

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

M. 13219 : 13.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Carl Wallin

Härad:

Färrestad

Adress:

Välby

Socken:

Stiby

Berättat av:

fru Sophie Ruppé f. Lützstedt

Uppteckningsår:

1940.

Född år

1879 i Komstad, Stiby förs.

Linfrö kring Stiby kyrka som medel att förhindra
en död att gå igen.

13

I min barndom berättades det, att när Plöttan var död och hade blivit begravd på Stiby kyrkogård, tog Hanna Brorsa och strödde linfrö kring Stiby kyrka, för att Plöttan inte skulle gå igen. Det var inte kring graven utan kring kyrkan, som linfröt ströddes.

Stiby sockens gamla fattighus låg, där Ejnar Jeppssons hus nära nu ligger i Komstad, ~~rikshuset~~ målare Olssons. I ett av rummen --- det var inte mer än 4 m. brett och 5 m. långt ungefär -- bodde dels "gamla ^BGrorsan" -- hon var då cirka 80 år gammal, alltså det var i min barndom -- ,dels hennes

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13219 : 14. Curt Wallin

Landskap: Skåne Upptecknat av:
Härad: Färrestad Adress: Vælby
Socken: Fliby Berättat av: fru Sophie Rouse' f. Lövstedt
Uppteckningsår: 1940 Född år 1879 i Komstad, Fliby friv.

2 döttrar. Men ena av dessa döttrar hade också 2 flickor, och den andra hade 3 pojkar. Men i samma rum bodde också Klöttan och hennes pojke. Det var alltså sammanlagt 9 personer i rummet. Trots trångboddheten hade de emellertid alltid synnerligen rent i den lilla stugan. Utom rummet hade de ett litet kistehus samt en liten, liten förstuga.

Klöttan var en kvinna, som brukade gå omkring och tigga.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13219:15
Landskap: Skåne Upptecknat av: Evert Wainin
Härad: Färrestad Adress: Vauby
Socken: Hiby Berättat av: Jm Sophie Rousé af Lärstede
Uppteckningsår: 1940 Född år 1879 i Rousad, Hiby förs.

15

Småpevlingar och storskolor.

Barnen i småskolan kallades "småpevlingar" (jfr. danskans pebling).

Barnen i folkskolan kallades storskolor (av "storskolan").

Man gällde inför storskolorna att vara en sämre varelse, så länge man gick i småskolan.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 13219:16.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Evert Wallin
Härad: Lärrestad Adress: Vauby
Socken: Stiby Berättat av: fru Sophie Ruppé d. Lärsteden
Uppteckningsår: 1940. Född år 1879 i Konstad, Stiby förs.

16

Brännkässan.

"Brännkässan" var en ande i brunnen, ansågs det. Den tog små barn, När de speglade sig i brunnen och sågo sin egen bild, trodde de, att det var "brännkässan" de sågo.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!